

munkák elvégzésére, még akkor is, ha az áldozattal járt. Célkitűzéseimben igyekeztem közelebbi (dicséret) és távolabbi (pl.: kirándulás) célokat tűzni tanulóim elé. Ebben a bonyolult nevelési folyamatban egyaránt kellett az értelmi, érzelmi és az akarat működések fejlesztését erősíteni. Többször hangsúlyozták – az irodalomban – az értékorientálásnak mint pedagógiai feladatnak komplex jellegét, ez talán sehol sem érvényesül annyira követelményként, mint éppen az erkölcsi nevelés területén.

IRODALOM

- [1] *Bábosik István–dr. Nádasi Mária*: A tapasztalatszerzés és tudatosítás szerepe a kollektív beállítódás formálásában.
- [2] *Dr. Duró Lajos*: A szociometriai módszerek pedagógiai-pszichológiai alkalmazásának metodológiai problémáiról. Acta Universitatis Szegediensis De Attila József Nominatoe Sectio Pedagogice et psychologica. Szeged, 1966/10. 21. p.
- [3] *Hunyadi Györgyné*: A közösségi helyzet és a kollektizmus összefüggéseinek kísérleti vizsgálata. Pedagógiai Szemle, 1972. 10. sz., 855–879. p.
- [4] *Lick József*: A személyiség és filozófia. Kossuth Kiadó, Budapest, 1969. 48. p.
- [5] *Murányi Mibály*: Az értékorientációk fejlesztése. Tankönyvkiadó, Budapest, 1974. 26–88. p.

DR. SZABÓ G. MÁRIA
Szeged

Egy napközi otthoni kísérlet tapasztalatai

I.

A fejlett szocialista társadalom és az új, 1978-as nevelési-oktatási terv a napközi otthonok szerepét megnövelte. Már az V. Nevelésiügyi Kongresszus jegyzőkönyvében a következőket olvashattuk: „Az új oktatási-nevelési követelményeknek az általános iskola hagyományos szervezeti formája – tanítás de. 8–13-ig – nem tud a kívánt hatékonysággal eleget tenni, ezért az iskolában folyó munkát egész napra ki kell terjeszteni. Így vált napjainkban az egésznapos foglalkozás társadalmi szükségletté.”

A fenti következtetést 1976-ban az MTA Közoktatási Bizottsága megerősítette, továbbfejlesztette. A kutatás előrejelzése szerint az általános iskola funkcióinak minőségi átalakulása, az időstruktúra átrendezése várható. További perspektivaként a nevelési-képzési idő növekedését nem az iskolában töltendő évek számának növekedésében látják, hanem az egésznapos iskola megvalósításában.

A tudományos vizsgálódásokkal együttihalad a napközi otthoni bálózat gyorsütemű fejlesztése is. A lehetőségek azonban korántsem elégitik ki e területen a társadalmi igényeket, mert pl. 1969 és 1978 között 12,308 főről 24,278 főre emelkedett a férőhelyhiány miatt fel nem vett, de igényjogosult tanulók száma.

Napjainkban a napközi otthonokban folyó foglalkozásokkal szemben is egyre korszerűbb követelmények fogalmazódnak meg. Következésképpen a képzőintézményen belül is foglalkoznunk kell a napközi otthoni nevelés sajátos tartalmi kérdéseivel. Fel kell készítenünk a tanárjelölteket a szaktanári munka mellett a napközis nevelői hivatás vállalására is.

Neveléstudományi tanszékünk a napközis szakvezetői csoporttal együtt törekszik korszerűsíteni a napközis nevelési folyamatot is. Ismeretes, hogy az utóbbi években megnőtt az érdeklődés az iskolai kísérletek iránt. Számos új kezdeményezés született. Nagy lendületet ad ehhez az MTA távlati kutatási programja. A távlati programból

bennünket – a kísérlet megindítása kapcsán – a feltételezett esztétikai műveltség tartalma és az új személyiségmodell leírása érdekelt. Néhány figyelemre méltó megállapítást kísérletünk vezérgondolatául kiemeltük. Ezek a következők:

- a) A környező világ, a valóság tökéletesebb esztétikai birtokbavétele.
- b) Az esztétikai elsajátítás két – pedagógiaiilag fontos – ismérvelle rendelkezik. Egyszerre befogadó és alkotó, asszimiláló és önkifejező – önmegvalósító.
- c) Ebhez a folyamathoz a gyermeknek ismeretekre, készségekre és ítélőképességre van szüksége.
- d) A primer-reflexszerű élményt módszeres elemzéssel mélyíteni, intellektualizálni kell, hogy tudatos élménnyé váljék.

Új vonása az esztétikai műveltség tartalmának továbbá, hogy az eddigieknél sokkal nagyobb súllyal szerveződik az irodalom köré a képzőművészet (az építészet és az iparművészet), a zene, a filmművészet, a mozgáskultúra és a folklór jó néhány eleme. A jövő alpműveltségét nyújtó iskolában a személyiség dinamikájának összetevője esztétikai neveltségében gazdagabb lesz. Egyrészt a sok-sok élménynyújtás a befogadóban újabb élményszükségletet fejleszt. Másrészt készségek, képességek kialakításával a művek átélésére, mélyebb feldolgozására lesznek képesek a tanulók. Végül a közös munkavégzés, a közösen átélt élmények a művészeti foglalkozások résztvevőit is közösséggé formálják.

A fenti célok-feladatok egységes értelmezése után a program kialakítása következett, és 1977/78-as tanév szeptemberétől egy fiatal, lelkes művészettörténész, Kárpáti Andrea irányításával három nagy gyakorlattal rendelkező napközis munkavezetővel és két rajzszakos tanárjelölttel kezdődött meg a kísérlet a négy alsó tagozatos napközis csoportban.

Akik jól ismerik a napközi otthonok tanulói összetételét, tudják, hogy a családi otthon hátrányai között a kultúra értékei is hiányoznak. Ezért fogtak – többek között – olyan kedvvel nevelőink a kísérlethez. A két év munkájából kívánunk ízelítőt adni, kedvet ébreszteni elsősorban napközi otthonban dolgozó kollégáinknak. Véleményünk szerint hasznosan illeszthetők a leírt képzőművészeti foglalkozások a napközi otthoni szabadidős programokhoz.

Négy évre tervezett programunkat folyamatosan szeretnénk a napközis gyakorlati képzés részévé tenni, azért, hogy a kísérletező kedvű hallgatóink, kikerülve az iskolájukba, az eddiginél változatosabb, élménygazdagabb napközi otthoni nevelőmunkát végezhesenek.

KÁRPÁTI ANDREA

„A képzőművészet nyelve”

MŰVÉSZETI FOGLALKOZÁSOK AZ ALSÓ TAGOZATOS NAPKÖZI OTTHONBAN

Az 1977/78-as tanévben a Szegedi Juhász Gyula Tanárképző Főiskola megbízásából a főiskola 2. sz. gyakorló általános iskolájának 4 alsó tagozatos csoportjában képzőművészeti nevelési kísérletet indítottunk be. Ez a beszámoló a kísérlet 2. évének eredményét foglalja össze.

„A képzőművészet nyelve” című program nevelési célja: a műelemző készség kialakítása, fejlesztése, „közöségnevelés”. (Tapasztalataink szerint a vizuális nyelv